

Greinargerð vegna stöðumats

Barnvæn sveitarfélög

Kópavogsbær

DESEMBER 2022

unicef
fyrir öll börn

Efnisyfirlit

Inngangur	1
Stýrihópur Barnasáttmála hjá Kópavogsbæ:	2
Stöðumat.....	2
Mælaborð barna:.....	3
Alþjóðlegar rannsóknir:	3
Farsældarlög:	4
Stefnur Kópavogsbæjar:	4
Leiðbeinandi spurningarlistar Unicef:.....	4
Spurningakannanir Unicef:.....	5
Barnaþing	15
Sérfræðihópar barna	17
Álag á börnum:	18
Vinnuaðstaða	21
Samantekt stöðumats.....	23

Inngangur

Á heildina litið hefur gengið vel að innleiða Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna hjá Kópavogsbæ. Starfsfólk er alla jafna áhugasamt um að gæta að réttindum barna og tileinka sér vinnubrögð til að tryggja barnaréttindin. Þá hefur náðst góð samvinna innan sviða en ekki síður milli sviða sem við teljum vera með mikilvægari árangurslyklum að velgengi verkefnisins.

Stöðumat er viðvarandi verkefni hjá Kópavogsbæ þar sem reglulega eru settar nýjar upplýsingar inn í mælaborð barna, fylgst með þróun mála og brugðist við eftir því sem kostur er. Þá er jafnframt fylgst vel með niðurstöðum úr öðrum tiltækum gagnasöfnum svo sem frá Skólavoginni, Rannsóknum og greiningu (R&G) og Íslensku æskulýðsrannsókninni. Stórar alþjóðlegar rannsóknir þar sem Ísland er þátttakandi eru jafnframt hafðar til hliðsjónarvið mat á stöðu barna.

Í tengslum við endurnýjun viðurkenningar sem Barnvænt sveitarfélag voru gerðar viðhorfskannanir meðal starfsfólks og barna í Kópavogi. Í framtíðinni höfum við þó væntingar til þess að allar spurningakannanir gagnvart börnum verði gerðar í gegnum nýtt mælaborð barna undir stjórn mennta- og barnamálaráðherra til að hlífa börnum við miklum fjölda viðhorfskannana og til að tryggja að úrvinnsla sé í höndum sérfræðinga.

Almennt gengur vel að virkja fólk til samstarfs við alla vinnu er snýr að réttindum barna og starfsfólk er almennt áhugasamt. Hinsvegar merkir umsjónaaðili verkefnisins aukið álag meðal starfsfólks og þar af leiðandi oft snúið að ná fólki saman. Mögulega er það árstíminn, haust, og miklar annir í skólum sem eru að fara á fullt eftir erfið covid ár eða vinna við fjárhagsáætlanir sem starfsmenn þurfa að setja í forgang á þessum árstíma. Einnig verður að hafa í huga að á vormánuðum tók við ný bæjarstjórn sem þarf tíma til að setja sig inn í málin og starfsmenn að vera til taks eins og þarf fyrir nýja kjörna fulltrúa.

Spurningarkannanir meðal starfsfólks voru keyrðar í byrjun október 2022 en spurningakannanir meðal barna seinni hluta október mánaðar. Að mestu leyti var byggt á spurningarlista Unicef eins og hann birtist í handbók Unicef, þó aðeins styttr. Hinsvegar var bætt við spurningum er lúta að:

- A) Álagi á börn – sem ávallt stóð til að gera í fyrsta hring innleiðingar Barnasáttmálans í Kópavogi en varð að fresta vegna covid
- B) Vinnuaðstaða – nokkuð sem einnig var á dagskrá í síðustu aðgerðaáætlun en varð að fresta vegna covid.

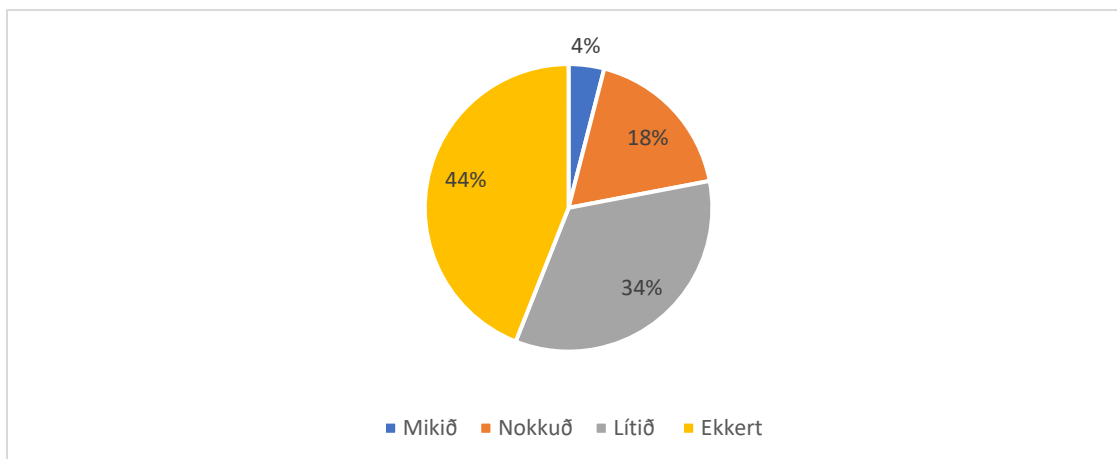
Stýrihópur Barnasáttmála hjá Kópavogsbæ:

Erindisbréf til fulltrúa í stýrihópi var gefið út 22. nóvember 2021. Eftirfarandi aðilar voru skipaðir í stýrihóp:

Anna Elísabet Ólafsdóttir, formaður stýrihóps
Sigrún María Kristinsdóttir, umsjónaaðili verkefnisins
Brynjar Hugi Karlsson, Menntaskólinn í Kópavogi, fulltrúi frá ungmennaráði
Magnús Snær Hallgrímsson, Menntaskólinn í Kópavogi, fulltrúi frá ungmennaráði
Kristín Edda Hlynsdóttir, nemandi í grunnskólanum Snælandsskóla
Hildur Arna Hrafnisdóttir, nemandi í grunnskólanum Hörðuvallaskóla
Margrét Friðriksdóttir, bæjarfulltrúi
Sigurbjörg Erla Egilsdóttir, bæjarfulltrúi
Ása A Kristjánsdóttir, bæjarlögmaður
Steinunn Erla Sigurgeirsdóttir, leikskólakennari
Amanda Ólafsdóttir, deildastjóri frístundadeildar og tengiliður við ungmennaráð
Ragnheiður Hermannsdóttir, deildastjóri grunnskóladeildar
Guðrún Svava Baldursdóttir, tengiliður við félagsmiðstöðvar aldraðra
Svavar Ólafur Pétursson, yfirmaður vinnuskóla umhverfissviðs
Guðlaug Ósk Gísladóttir, deildastjóri þjónustudeildar fatlaðra
Jóhanna Lilja Ólafsdóttir, verkefnastjóri hjá velferðarsviði

Stöðumat

Árlega framkvæmir Gallup þjónustukönnun fyrir mörg sveitarfélög í landinu, þar á meðal Kópavog. Kópavogur hefur bætt við nokkrum spurningum er varða viðhorf íbúa til innleiðingar Barnasáttmálans og heimsmarkmiðanna. Í síðustu könnun, 2021 voru íbúar spurðir eftirfarandi spurningar: „*Kópavogsbær hefur innleitt Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna inn í allt starf og stefnumótun sveitarfélagsins og hlotið viðurkenningu Unicef fyrir það starf. Hefur þú kynnt þér mikið, nokkuð, lítið eða ekkert hvað innleiðing Barnasáttmálans felur í sér fyrir starf sveitarfélagsins?*“ 22% svarenda segjast hafa kynnt sér málið á meðan 78% segjast lítið sem ekkert hafa gert það. Vonast er til að með auknum fjölda Réttindaskóla muni foreldrar og forráðamenn fræðast enn betur um í hverju það felst að innleiða Barnasáttmálann inn í sveitarfélagið auk þess sem áfram verður notast við fréttaveitur bæjarins til að fjalla um málið.

Mynd 1: Spurning: Kópavogsbær hefur innleitt Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna inn í allt starf og stefnumótun sveitarfélagsins og hlotið viðurkenningu Unicef fyrir það starf. Hefur þú kynnt þér mikið, nokkuð, lítið eða ekkert hvað innleiðing Barnasáttmálans felur í sér?

Mælaborð barna:

Í fyrsta innleiðingarhring Kópavogsbæjar sem Barnvænt sveitarfélag þróaði bærinn mælaborð barna til að geta fylgst betur með stöðu barna í sveitarfélaginu. Heildarvísitala mælaborðsins lækkaði heldur í Covid-19 faraldrinum þar sem neikvæðustu breytingarnar tengdust skólastarfinu, þar sem oft varð að loka eða draga saman starfsemi yfir lengri tíma. Aðrar breytingar voru jákvæðar svo sem þekking barna á Barnasáttmálanum. Þannig hækkað hlutfall barna, 9 -13 ára, sem telja sig hafa góða þekkingu á Barnasáttmálanum um 15 prósentustig frá 2019 til 2021 eða frá 22% upp í 37% (niðurstöður Rannsóknar og greiningar). Mestu lækkun vísitölu var hinsvegar að finna tengda félagslífi barna. Þannig mældist lækkun á hlutfalli barna í 8.-10. bekk, sem finnast þau nán öðrum, um 29 prósentustig, eða frá 66% árið 2020 niður í 47% 2022. Mögulega gætir enn hér áhrifa covid-19.

Alþjóðlegar rannsóknir:

Ýmsar alþjóðlegar kannanir eru gerðar er tengjast velferð barna og niðurstöður sumra þeirra gagnast vel í hátekjuríki eins og Íslandi. Þannig taka íslensk börn reglulega þátt í PISA rannsókn¹ sem mælir meðal annars lesskilning barna. Lesskilningur felst í því að skilja, nota, meta og ígrunda og því mikilvægt að hjálpa börnum að byrja snemma að ástunda lestur.

Lesskilningur nemenda á Íslandi hefur verið undir væntingum samkvæmt niðurstöðum PISA könnunarinnar og er hann undir meðaltali OECD landa. Sé staðan skoðuð með tilliti til bakgrunns kemur í ljós að innflytjendur skora lægra en börn með engan erlendan bakgrunn þegar kemur að lesskilningi. Þá er til staðar munur milli hinna tveggja hefðbundnu kynja og er staðan lakari hjá drengjum en stúlkum samkvæmt PISA. Samkvæmt Skólagátt Menntamálastofnunar er stórt hlutfall íslenskra barna undir viðmiðum í lestri²

¹ https://mms.is/sites/mms.is/files/pisa_2018_helstu_island.pdf

² <https://skolagatt.is/g%C3%B6gn/landi%C3%B0/lesfimi/?term=2022-23>

Farsældarlög:

Um mitt ár 2021 samþykkti Alþingi nýja löggjöf um samþættingu í þágu barna. Markmið laganna er að börn og foreldrar, sem á þurfa að halda, hafi aðgang að samþættri þjónustu við hæfi án hindrana og að brugðist sé við þörfum barna um leið og hún vaknar. Kópavogsbær mun leggja áherslu á samheldna og árangursríka innleiðingu farsældarlaganna. Stofnað hefur verið teymi sem hefur það hlutverk að undirbúa innleiðingu farsældarlaganna í allar stofnanir eða starfsemi þar sem börn koma við, en í því teymi í sitja fulltrúar mennta- og velferðarsviðs.

Stefnur Kópavogsbæjar:

Kópavogsbær hefur markað sér stefnu í ýmsum málaflokkum og margar þeirra snerta börn enda börn einn af stærstu hagaðilum sveitarfélagsins. Þannig er til dæmis til menningarstefna þar sem meðal annars segir „*Að veita börnum og ungmennum tækifæri á að skapa, miðla og upplifa menningu á eigin forsendum*“ og lýðheilsustefna þar sem segir meðal annars: „*Grunnforsendur Barnasáttmálans byggja á 2., 3., 6. og 12. grein Barnasáttmálans og þessar greinar leggur Kópavogsbær til grundvallar í forvarna- og heilsuefningarstarfi barna.*“

Við gerð aðgerðaáætlunar Barnvæns sveitarfélags er nauðsynlegt að taka mið af stefnum bæjarins.

Leiðbeinandi spurningarlistar Unicef:

Eins og í fyrsta hring innleiðingar Barnasáttmála ákvað stýrihópur að skipta hópnum upp í smærri hópa og skipta með sér verkum við að svara leiðbeinandi spurningalistum frá Unicef. Umsjónamaður innleiðingar Barnasáttmála var þátttakandi í öllum vinnuhópnum en reynt var eftir megni að hafa starfsfólk með sérþekkingu á hinum mismunandi gátlistum með í að svara þeim spurningum.

Samantektin var send til fulltrúa í stýrihópi og öllum gefinn kostur á að koma með tillögur að breytingum eða leiðréttingum á svörum. Börnin í stýrihópi voru í mismunandi hópum en því miður höfðu mörg þeirra ekki tækifæri til að taka þátt vegna anna. Þau, eins og allir stýrihópsfélagar, fengu þó öll svörin til yfirlestrar og álits. Engar athugasemdir bárust frá stýrihópsfélögum, hvorki börnum né fullorðnum.

Kópavogsbær hefur bætt sig þegar kemur að réttindum barna til þátttöku og er starfsfólk almennt mun meðvitaðra um mikilvægi samráðs við börn. Umsjónamaður minnir stöðugt á þennan þátt svo sem við gerð aðgerðaáætlana, gerð verkfærakista fyrir ýmis verk og stefnumótun innan bæjarins. Líklega eru stærstu framfarir Kópavogs því í þátttöku barna. Þá er meðvitund almennt meiri meðal starfsmanna sem gerir það að verkum að oftast er horft til réttinda barna samkvæmt Barnasáttmálanum við hin ýmsu verkefni eða í stefnumarkandi starfi. Alltaf má þó gera betur og þarf að sinna þekkingu á réttindum barna enn frekar. Gera má ráð fyrir að námskeið Unicef - Akademia um réttindafræðslu muni hjálpa til við að auka þekkingu starfsfólks enn frekar. Huga þarf vel að því að ný ráð svo sem ungmennaráð fái ávallt fræðslu í upphafi starfstíma síns en undanfarin ár hefur ungmennaráð alltaf fengi fræðslu um

Lýðræðislega þátttöku í upphafi tímabils sem ráðið er starfandi auk þess sem farið er yfir Barnasáttmálann og af hverju hann er mikilvægur.

Í gátlistum er sérstaklega spurt um „hagsmunamat barna“. Kópavogsbær hefur ekki hafið markvissa vinnu við hagsmunamat barna en stefnt er á að þróunarvinna geti farið af stað 2024. Margar aðgerðir eru á teikniborðinu og þarf að ná að ljúka þeim fyrst. Árið 2023 verður unnin þróunarvinna við gerð lýðheilsuáætlunar en sú vinna snertir börn að miklu leiti.

Spurningakannanir Unicef:

Viðhorfskönnun meðal starfsmanna

Í október 2022 var framkvæmd viðhorfskönnun meðal starfsmanna Kópavogsbæjar. Starfsfólk sem annast viðhorfskannanir og Barnasáttmála settu spurningar upp í sérstakt könnunarforrit bæjarins. Könnunin var send út á 2.791 tölvupóstfang. Eftir ítrekun svöruðu samtals 303 einstaklingar sem gerir um 11% svarhlutfall. Það er lægra svarhlutfall en í apríl 2019 þegar svarhlutfall var 20%. Langstærstur hluti svarenda kom frá menntasviði eins og í síðustu könnun en lélegasta þátttakan var frá umhverfissviði bæjarins. Mögulega hefur álag í vinnu haft áhrif á lélegt svarhlutfall.

Tafla 1: Viðhorfskönnun meðal starfsmanna; fjöldi og skipting milli sviða.

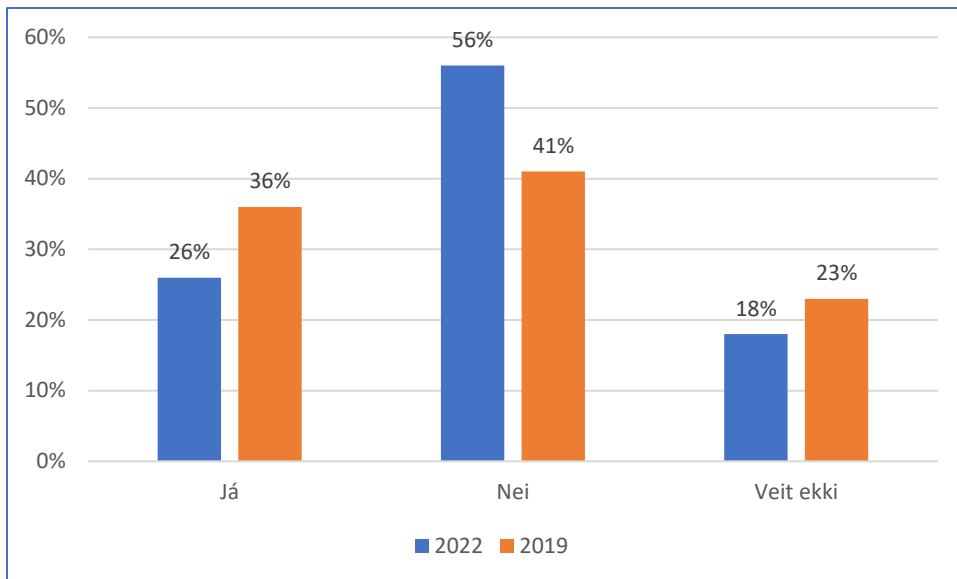
Svarendur	Fjöldi	Hlutfall
Menntasvið	224	74%
Umhverfissvið	6	2%
Velferðarsvið	28	9%
Önnur svið eða stofnanir	45	15%

Hver og einn einasti starfsmaður (100%) sem svaraði könnuninni hefur heyrt talað um Barnasáttmálann en það var 99% í síðustu könnun. 78% svarenda segjast geta nefnt fjögur réttindi samkvæmt Barnasáttmála sem er aukning um 8 prósentustig frá fyrri könnun (2019).

98% svarenda telur að börn eigi alltaf rétt á að tjá sig óháð aldri og þroska en þessi spurning var ekki í síðustu könnun. 98% svarenda segir jafnframt að Barnasáttmálinn gildi um öll börn (5 einstaklingar segjast ekki vita það).

Spurt var hvort barn þurfi að hafa sér vel til að fá réttindi sín uppfyllt en 97% svarenda sagði svo ekki vera. 2019 var spurt hvort barn gæti misst réttindi sín ef það myndi brjóta af sér en þá svaraði 89% því neitandi. Verið er að spyrja um sama atriði þótt orðalag spurningar sé aðeins breytt þannig að segja má að skilningur á réttindum barna hvað þetta varðar hafi aukist um 8 prósentustig.

Spurt var hvort réttindi barna hafi í för með sér skyldur fyrir börn og hefur fjölgað í hópi þeirra sem vita að svo er ekki eins og sjá má mynd 2:

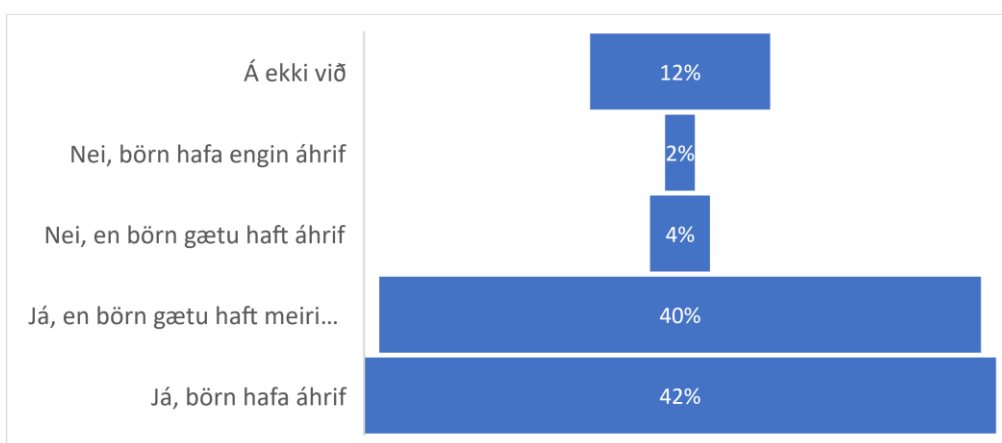
Mynd 2: Svör við spurningunni: Hafa réttindi barna í för með sér skyldur fyrir börn?

88% starfsmanna telur að tryggja þurfi réttindi barna á Íslandi samkvæmt Barnasáttmálanum ennþá frekar (5% svara því neitandi og 7% vita það ekki).

Spurt var hvort starfsmaður hafi fengið fræðslu um réttindi barna. 74% starfsmanna segja svo vera en 26% ekki.

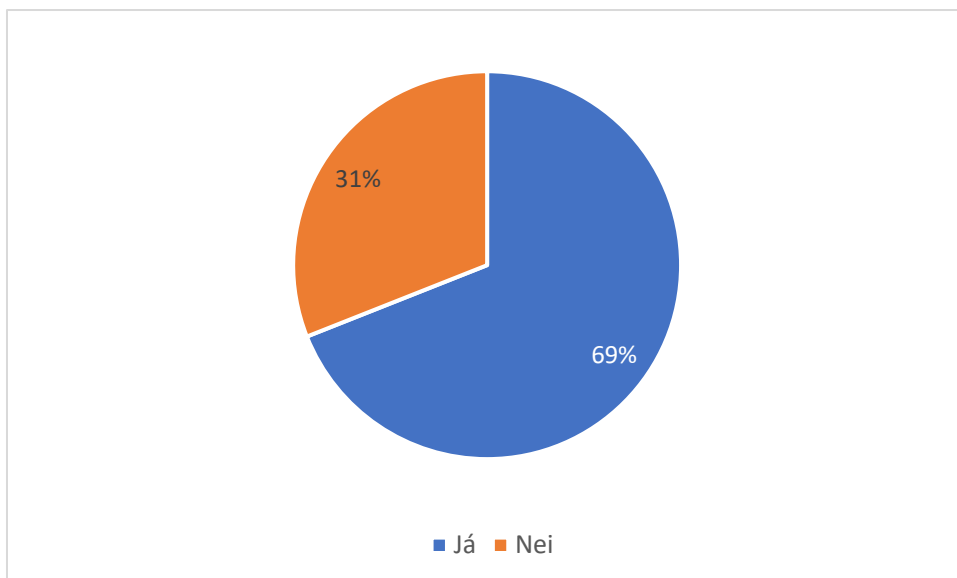
Þá var spurt hvort Barnasáttmálinn eigi við í því starfi sem starfsmaður gegni og svaraði 90% því játandi. 81% svarenda sagðist spyrja börn áhlits um mál er þau varða í starfi sínu, 12% sagði það ekki eiga við og 7% svaraði þessu neitandi.

Starfsfólk var spurt hvort börn hafi áhrif á mál sem þau varða í starfi þeirra. Stór hluti svarenda svarar þessu játandi en margir að gera mætti betur:

Mynd 3: Svar við spurningunni: Hafa börn áhrif á mál sem þau varða í þínu starfi?

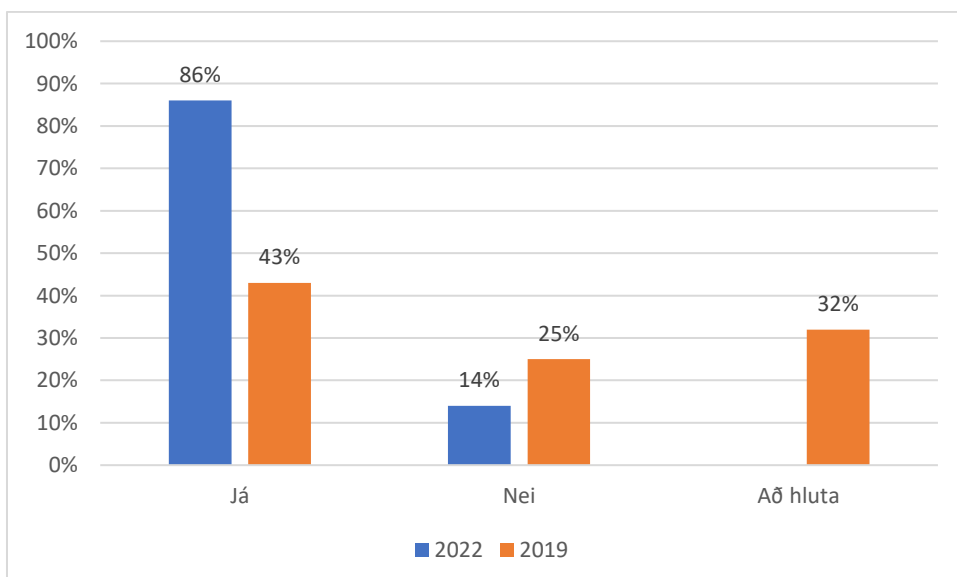
80% svarenda segist vinna með börnum en einnig var spurt hvort þeir hafi nægjanlegt svigrúm í starfi sínu til að leita eftir viðhorfum barna:

Mynd 4: Svar við spurningunni: Hefur þú nægjanlegt svigrúm í starfi þínu til að leita eftir viðhorfum barna?

Álag í starfi er oft talsvert en hér gæti bærinn gert betur með því að gefa starfsfólki meiri sveigjanleika og tíma til samráðs við börn.

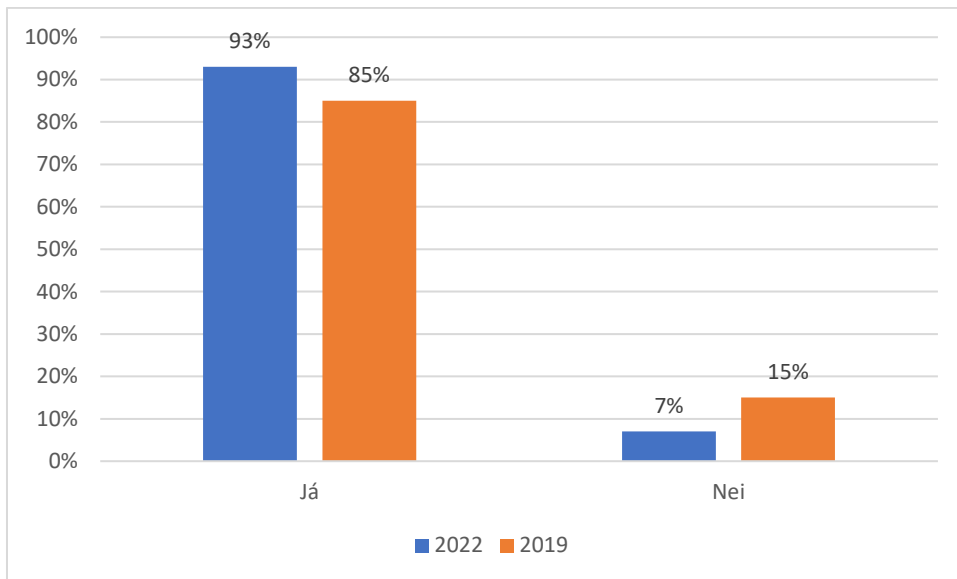
Spurt var hvort tilkynningaskylda, samkvæmt barnaverndarlögum um aðila sem vinna með börnum hafi verið kynnt fyrir starfsfólki. Svipuð spurning var í könnuninni 2019 en þá var spurt hvort stafsmaður hefði fengið fræðslu um hvað barnaverndarlög, grunnskólalög, æskulýðslög og aðalnámsskrá segja um mannréttindi sem er víðtækari spurning en svörin voru eftirfarandi („Að hluta“ á ekki við í könnuninni 2022 þar sem það var ekki svarmöguleiki þá):

Mynd 5: 2022 var spurt: Hefur tilkynningaskylda, samkvæmt barnaverndarlögum um aðila sem vinna með börnum, verið kynnt fyrir þér eftir að þú hófst störf? 2019 var spurt: Hefur þú fengið fræðslu um hvað barnaverndarlög, grunnskólalög, æskulýðslög og aðalnámsskrá segja um mannréttindi?

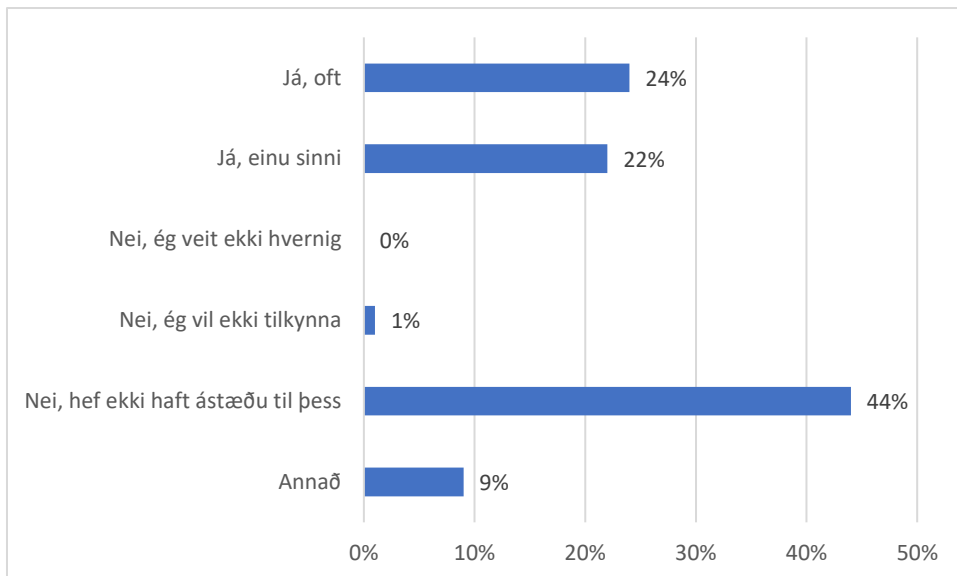
81% starfsmanna segir að skýrar verklagsreglur séu á sínum vinnustað um tilkynningar til barnaverndar, 9% svara neitandi og 10% segjast ekki vita það. Þetta er breyting til hins betra þar sem einungis 63% starfsmanna í könnuninni 2019 sagði að tilkynningaskylda barnaverndarlaga hefði verið kynnt fyrir þeim á vinnustað.

Smávægilegar jákvæðar breytingar hafa átt sér stað varðandi hvernig bregðast skuli við ef grunur vaknar um að barni líði illa. Spurningarnar voru ekki alveg hinar sömu í báðum könnunum en þeim sem svara þessari spurning játandi hefur fjölgað um 3 prósentustig, eða frá 66% upp í 69%. 93% starfsmanna telur þó að þau viti hvernig bregðast skuli við ef barni líður illa og hefur fjölgað í þeim hópi um 8 prósentustig frá könnuninni 2019.

Mynd 6: Veist þú hvernig þú átt að bregðast við ef þig grunar að barn sé beitt ofbeldi eða búi við vanrækslu?

Starfsmenn voru spurðir hvort þeir hefðu tilkynnt vanrækslu eða ofbeldi til barnaverndar:

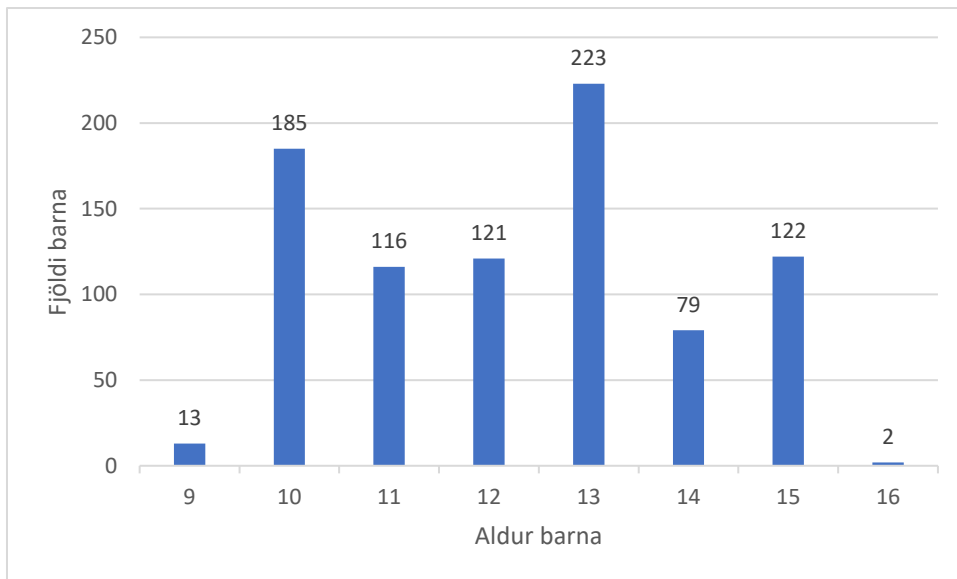
Mynd 7: Svar við spurningu: Hefur þú tilkynnt til barnaverndar grun um að barn búi við vanrækslu eða ofbeldi?

Ekki er til samanburður þessarar spurningar frá því 2019.

Viðhorfskönnun var gerð meðal kjörinna fulltrúa en þar sem einungis bárust svör frá sex aðilum er ekki réttlætanlegt að rýna mikið í þær niðurstöður. Hinsvegar má draga saman í stuttu máli að allir svarendur höfðu heyrt um Barnasáttmálann en ekki gátu allir nefnt fjögur réttindi úr Barnasáttmála. Allir töldu að börn eigi alltaf rétt á að tjá sig, óháð aldri og þroska og að réttindi barna gildi jafnvel þótt barn hagi sér ekki vel. Bæta mætti fræðslu til kjörinna fulltrúa um Barnasáttmálann og um viðbrögð ef grunur vaknar um vanrækslu eða ofbeldi. Vonast er til að hér verði hægt að vinna bragabót með nýju góðu fræðslufni frá Unicef - Acakemia.

Viðhorfskönnun meðal barna

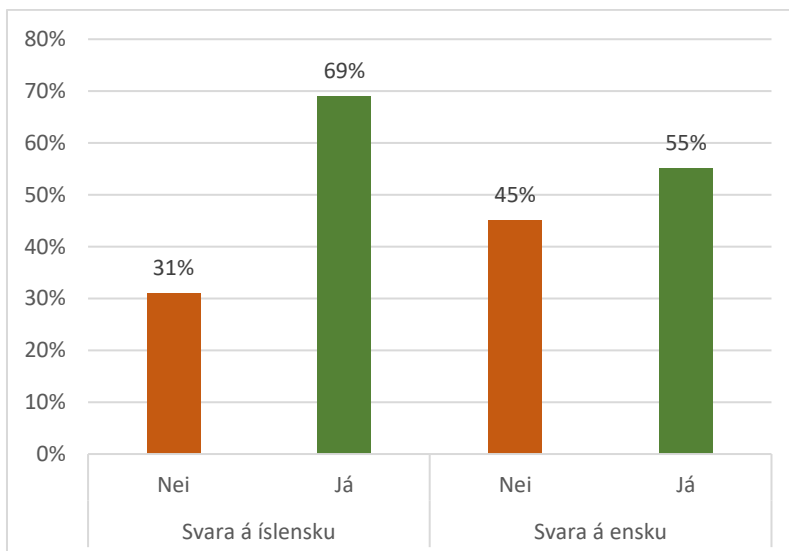
Könnun var gerð á viðhorfi barna árið 2019. Framkvæmd hennar var með þeim hætti að slóði var sendur út á netföng barna í 5. til 10. bekk með einni ítrekun. Þá bárust 447 svör. Í nóvember 2022 var aftur gerð könnun meðal barna í 5. til 10. bekk en framkvæmd þannig að tengiliðir innan skólana fengu slóðann og hvöttu börnin til að fara inn á tiltekið svæði á netinu og svara könnuninni. Fjöldi svara tvöfaldaðist og svöruðu nú 866 börn sem verður að teljast gott en það nálægt því að vera 27% svarhlutfall sé miðað við manntal Hagstofunnar fyrir Kópavog. Þetta ber því að hafa í huga við túlkun gagna, það að þýðið nú er mun stærra. 47% svarenda var stúlkur, 52% drengir og 1% kynsegin eða annað. Svarendur voru á aldrinum 9 til 16 ára og var aldursdreifing eftirfarandi:

Mynd 8: Aldur barna sem þátt tóku í könnuninni í nóvember 2022

Á 76% heimila er eingöngu tölu íslenska, á 18% heimila íslenska auk annars tungumáls og á 6% heimila svarenda er eingöngu talað erlent mál. Mjög hefur fjölgað í þeim hópi svarenda þar sem eingöngu er talað erlent mál en 2019 voru það 8 börn en nú voru þau 70 talsins. Í þetta sinn var boðið var upp á að svara könnuninni á ensku og 33 börn völdu að gera það.

Börnin voru spurð hvort þau hefðu heyrt talað um Barnasáttmálann. Meirihluti barna sem svara á íslensku þekkir til Barnasáttmálans eða tæp 70%. Á meðal þeirra sem svara á ensku er hlutfallið öllu lægra eða 55%:

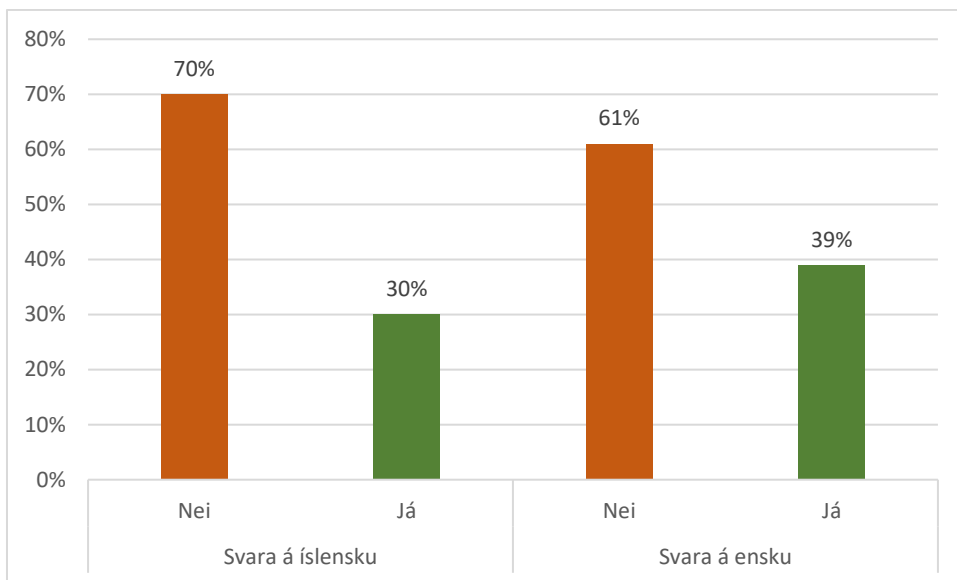

Mynd 9: Spurning: Hefur þú heyrt talað um Barnasáttmálann?

Í viðhorfskönnuninni frá mars 2019 sögðust 66% nemenda hafa heyrt um Barnasáttmálann. Meðal þeirra sem svara á íslensku hefur því fjölgað um 3

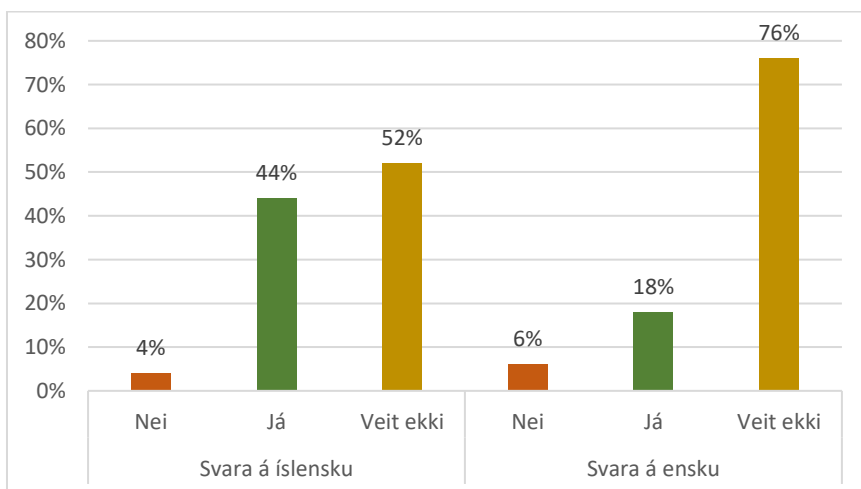
prósentustig frá síðustu könnun. Í síðustu könnun var einungis spurt á íslensku og því ekki hægt að bera beint saman við svör þeirra barna sem velja að svara á ensku.

Börnin voru spurð hvort þau gætu nefnt fjögur réttindi úr Barnasáttmálanum. Í könnuninni frá 2019 sögðust 20% barna geta það þannig að fjölgað hefur í hópi þeirra sem telja sig geta nefnt fjögur réttindi um 10 prósentustig hjá börnunum sem svara á íslensku (um 18 prósentustig hjá þeim sem svara könnuninni á ensku en hafa þarf í huga að það eru einungis 33 börn).

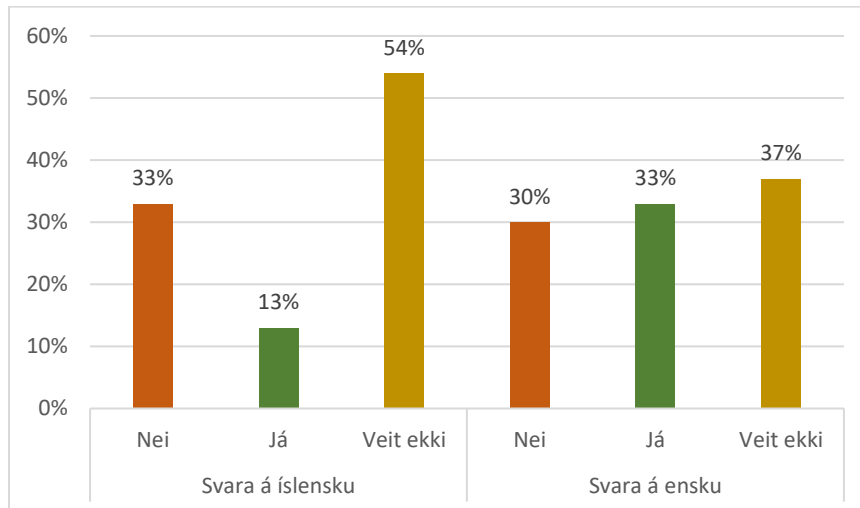
Mynd 10: Spurning: Getur þú nefnt fjögur réttindi sem eru í Barnasáttmálanum?

Spurt var hvort réttindin í Barnasáttmálanum gildi um barnið sem svarar en það leiðir í ljós að stærstur hluti barnanna veit það ekki. Þá er mikill munur milli barna sem svara á íslensku og þeirra sem völdu að svara á ensku. Í könnuninni 2019 sögðust rúm 61% barna ekki vita hvort Barnasáttmálinn gildi um þau en þessi tala hefur lækkað um 9 prósentustig meðal þeirra sem svara á íslensku:

Mynd 11: Spurning: Gilda réttindin í Barnasáttmálanum um þig?

Börnin voru spurð hvort þau teldu að þau gætu misst réttindin sín ef þau myndu gera eitthvað af sér. Eins og í fyrri spurningu er hópur þeirra sem veit það ekki stærstur og í tilfalli barna sem svara á íslensku langstærstur eða rúmur helmingur. Sú tala hefur þó lækkað um 5 prósentu stig frá 2019 en þá sögðust 59% ekki vita það. Fjölgað hefur í hópi þeirra sem svara spurningunni neitandi en 2019 sögðu 28% að þau geti ekki misst réttindi sín, nú 33% úr íslensku könnuninni (30% úr þeirri ensku).

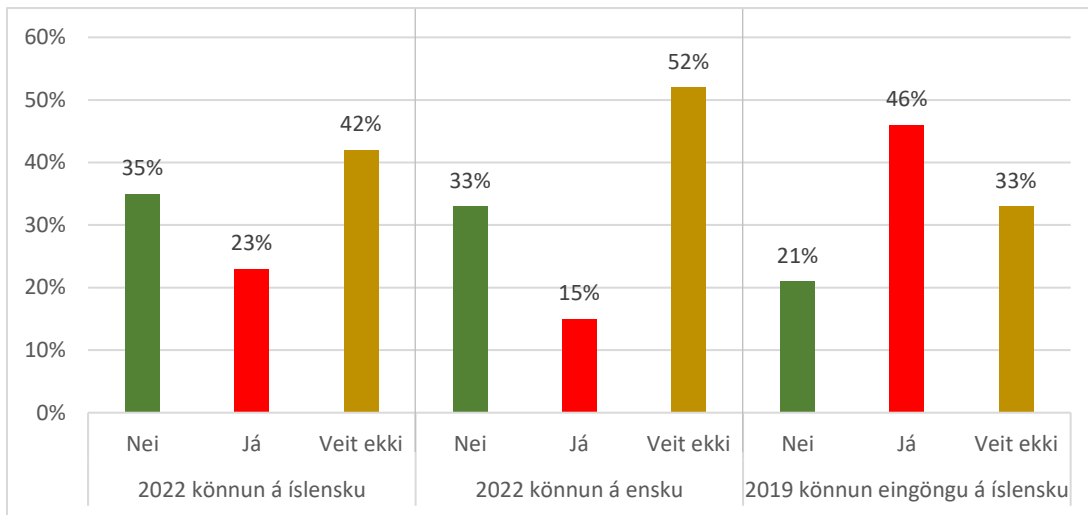

Mynd 12: Spurning: Getur þú misst réttindi þín ef þú gerir eitthvað af þér?

Börnin voru spurð hvort Kópavogsbær hafi spurt þau um skoðun þeirra þegar fjallað er um börn. Árið 2019 svöruðu 19% þessari spurningu játandi. Þessi tala hefur hækkað um 3 prósentustig og mældist nú 22% bæði í íslensku og ensku könnuninni.

Börnin voru spurð hvort þau vilji að Kópavogsbær spyrji þau oftari um skoðun þeirra á því sem gert er í bænum. Í könnuninni 2019 svöruðu 47% því játandi. Í þessari könnun hefur fækkað í hópi þeirra sem segjast vilja að bærinn spyrji þau oftari, eða 23% í íslensku könnuninni og 15% í þeirri ensku.

Erfitt er að túlka þessar breytingar og af hverju þær gætu stafað. Í fyrsta lagi er hópur svarenda tvöfalt stærri nú en í könnuninni 2019 og niðurstöður ættu þannig að vera marktækari. Þá er ekki gott að vita hvort eftirköst covid hafi einhver áhrif eða að auknar óskir um þátttöku í verkefnum eða nefndum á vegum bæjarins sé orðnar of margar. Þessu er ekki gott að svara.

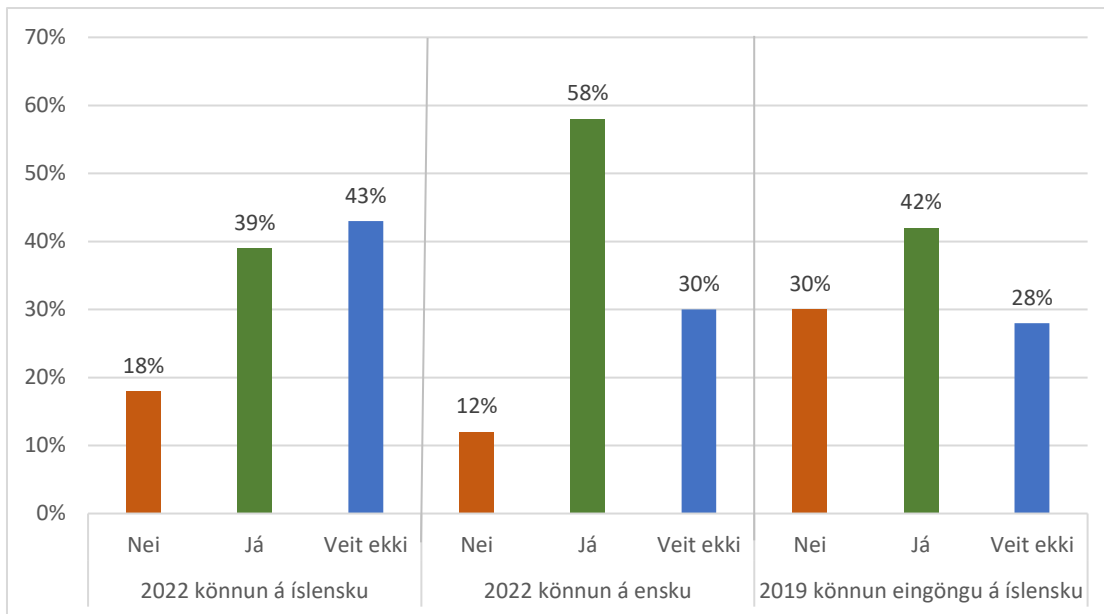
Mynd 13: Spurning: Vilt þú að starfsfólk Kópavogsbæjar spyrji þig oftari um þína skoðun á því sem gert er í bænum?

Börnin voru spurð hvernig Kópavogur geti oftari leitað eftir skoðunum frá börnum og nefndir nokkrir möguleikar. Í hópi þeirra sem svöruðu á íslensku telur stærstu hluti barnanna að það ætti að bjóða þeim að taka þátt í könnunum en meðal þeirra sem svöruðu á ensku er meirihluti fylgjandi því að fá senda tölvupósta og þá væntanlega svara í gegnum þann miðil.

Börnin voru spurð hvort þau hafi tækifæri til að hafa áhrif á það sem gert er í skólanum. 51% þeirra sem svara á íslensku segja svo vera og 59% þeirra sem svara á ensku. Í könnuninni 2019 var hlutfallið 57%.

Börnin voru spurð hvort þau fái tækifæri til að hafa áhrif á það hvernig íþrótt- og tómstundastarf er skipulagt. 39% segja svo vera og 41% sem svara á ensku. 2019 var hlutfallið 42%.

Börnin voru spurð hvort þeim finnst þau geta leitað til einhvers fullorðins innan skólans ef þeim líður ekki vel. Flestir nefna umsjónakennara eða annan kennara og starfsmann en um 8% þeirra sem svara könnuninni á íslensku segja að það sé enginn innan skólans sem þau geti leitað til ef þeim líði illa, 15% meðal þeirra barna sem svara könnuninni á ensku. Árið 2019 var þetta hlutfall 7%.

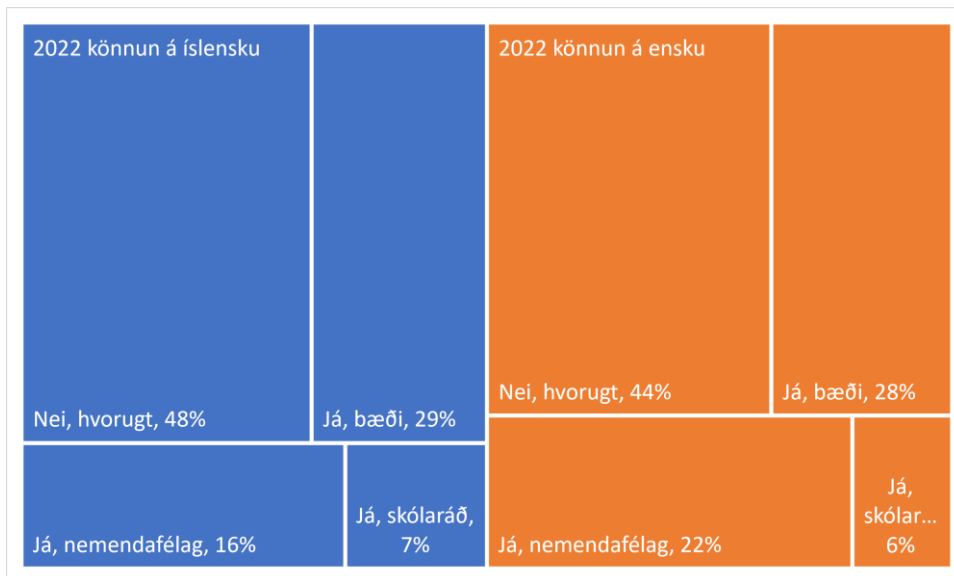
Mynd 14: Spurning: Telur þú að fullorðna fólkið í skólanum þínum viti hvernig á að bregðast við ef barni líður illa, til dæmis ef barni líður ekki vel heima hjá sér?

Loks var spurt hvort börnunum finnst gott að búa í Kópavogi. Af þeim sem svara könnuninni á íslensku segjast 84% sammála eða mjög sammála fullyrðingunni að gott sé að búa í Kópavogi. Sama hlutfall er 67% hjá þeim sem svara könnuninni á ensku. Svörin eru ekki alveg samanburðarhæf við niðurstöður frá 2019 þar sem svarmöguleikarnir voru ekki alveg hinir sömu. 2019 sögðu 94% mjög eða frekar gott að búa í Kópavogi.

Þekking barna á Ungmennaráði, nemendaráði og skólaráði:

Börnin voru spurð hvort ungmennaráð sveitarfélagsins hafi verið kynnt fyrir þeim. 85% þeirra sem svara á íslensku segja svo ekki vera, 94% þeirra sem svara á ensku. Ekki var spurt um þetta í könnuninni 2019. Einnig var spurt hvort þeim finnst þau geta tekið þátt í starfi ungmennaráðs. Svör beggja hópa voru svipuð eða 66-70% vita það ekki, 6-11% svara því játandi og 22-24% neitandi.

Spurt var hvort nemendur hafi fengið kynningu á nemendafélaginu og skólaráðinu:

Mynd 15: Spurning: Hafa nemendafélag og skólaráð verið kynnt fyrir þér?

Greinilegt er að bæta má kynningar á ungmennaráði, skólaráði og nemendafélögum skólanna. Ungmennaráð hefur þegar verið upplýst um niðurstöðuna hér að ofan og hefur þegar hafist handa við að efla kynningar sínar. Skólar verða upplýstir um þessa niðurstöðu og hvattir til að efla kynningar skólaráða og nemendafélaga. Ekki er sett fram sér aðgerð hvað þetta varðar í aðgerðaáætlun, ekki nema mælingar næsta stöðumats sýni ekki breytingar til hins betra.

Barnaþing

Innan hvers grunnskóla er þriggja manna teymi starfsmanna sem heldur utan um skólaþing hvers skóla, en skólaþingin eru undanfari Barnaþings. Teymin eru skipuð einum fulltrúa kennara, einum frá frístund og einum fulltrúa frá félagsmiðstöð skólans. Teymum allra skólanna var boðið á námskeið um samráð við börn áður en undirbúningur innan hvers skóla hófs. Fenginn var sérfræðingur frá Umboðsmanni Barna og siðfræðingur frá Háskóla Íslands sem fjölluðu um hlustun, samtal og úrvinnslu á áhrifaríkan hátt.

Ungmennaráð kom ekki að því að undirbúa Barnaþing en það sá alfarið um Ungmennanaþing sem haldið er á hverju ári. Bæði þessi þing skiluðu hugmyndum til bæjarstjórnar á sérstökum fundi.

Bæði þingin gengu mjög vel og áhugasöm börn tóku virkan þátt. Barnaþingið hafði skólamál í öndvegi þetta þingið. Þetta var fyrsta Barnaþingið sem haldið var í Kópavogi og jafnvel þótt starfsfólk hefði fengið þjálfun var ákveðið að hafa skólamál sem umfjöllunarefni til að flækjustig yrði ekki of mikið á þessu fyrsta þingi. Á næsta Barnaþingi er stefnt á að börnin geti sjálf komið með þema sem þau vilja að sé til umfjöllunar á þinginu. Barnaþingið var haldið í mars 2022 og álit skilað til bæjarstjórnar í apríl 2022. Skólarnir fengu samantekt um hvernig unnið hefði verið úr helstu tillögum af Ungmennanaþingi og Barnaþingi:

1. Börnin vilja bæta skólaumhverfið:

Sett verður á laggirnar nýtt verkefni undir heitinu „Okkar skóli“ sem lýst verður í aðgerðaáætlun. Markmiðið er að gefa nemendum grunnskóla ákvörðunarrétt um hvernig þau vilja bæta skólaumhverfið með nýtingu árlegrar fjárupphæðar fyrir hvern skóla (bæði leikskólar og grunnskólar).

2. Íþróttir, frístundir og aðstaða til hreyfingar við skólalóðir. Mikilvægt er að öll börn hafi jöfn tækifæri til þátttöku í íþrótt- og frístundastarfi. Skoða leiðir og útfærslur á greiðslu æfingagjalda. Annarsvegar að skoða hækkun frístundastyrks eða horft sé til þess að forráðamönnum gefist kostur á að greiða tímagjald.

Í málefnasamningi núverandi meirihluta er gert ráð fyrir að frístundastyrkur hækki úr 56 þúsund í 70 þúsund á kjörtímabilinu (2022-2026). Útfærslan með tímagjaldið er eitthvað sem íþróttafélögin þurfa að skoða hjá sér og taka afstöðu til, þetta er ekki á valdi bæjarins.

3. Sporna gegn matarsóun í grunnskólum Kópavogs.

Samkvæmt upplýsingum frá skólum þá geta nemendur í öllum grunnskólum Kópavogs skammtað sér sjálf á sína diska. Nýverið var haldið námskeið fyrir alla matreiðslumenn og matráði í leik- og grunnskólum Kópavogs þar sem farið var yfir leiðir til að koma til móts við börn sem eru grænkerar. 2021 unnu nokkrir skólar að því saman að ræða matarsóun og var útbúið veggspjald með hugmyndum að leiðum til að draga úr matarsóun. Markmið bæjarins er að vinna þessu máli enn frekari framgang.

4. Auka þekkingu kennara á menntaskólum.

Skólastjórnendur hafa verið beðnir um að rýna fyrirkomulag á undirbúningi í framhaldsskóla og ná samtali við nemendur í 10. bekk hvað þeim finnst mikilvægt að sé haft að leiðarljósi við undirbúninginn.

5. Félagsmiðstöðvar: bæta aðstöðumun og auka fræðslu og fjármagn til að hægt sé að auka opnun fyrir miðstig og auka möguleika á að fá ýmis konar fræðslu fyrir félagsmiðstöðvarnar.

Félagsmiðstöðvarnar fengu á fjárhagsárinu 2022 fjármagn til að nýta til að bæta aðstöðuna í sinni félagsmiðstöð í samvinnu við unglíngana. Unnið er að endurgerð viðmiða við forvarnaráætlanir í hverjum skóla og haft er að leiðarljósi í þeirri vinnu skipulag á fræðslu inn í félagsmiðstöðvunum. Fengist hefur fjármagn til að bjóða miðstigi í öllum félagsmiðstöðvum Kópavogs skipulagt starf um það bil 1x í viku fyrir 5.-7. bekk. Vinnuhópur er þegar starfandi þar sem unnið er að þróun miðstigsstarfs fyrir börn á aldrinum 10-12 ára með það að leiðarljósi að hafa skýrara skipulag á miðstigsstarfi og að efla miðstigsráð innan félagsmiðstöðvanna til að börnin geti haft meiri áhrif á dagskrá og starfsemi miðstigsopnana.

6. Markviss lífsleiknikennsla: má ekki vera val og mikilvægt að lífsleikni detti ekki upp fyrir. Fræðsla sé ekki bara í formi fyrirlestra heldur hluti af verkefnum og kennslunni almennt, meiri umræða og verkefni. Það verður að vera skýrt hvert nemendur geta leitað ef farið er yfir mörk eða ef þeir upplifa fordóma.

Skoðað verður hvernig lífsleiknikennsla er háttað í hverjum skóla og góð verkefni sem eru að ganga vel kynnt fyrir þeim sem standa að lífsleikni. Samhliða því verður skoðað

hvernig hægt er að koma að meiri umræðu og fræðslu t.d. um rasisma, fordóma, ást, mörk og kynlíf. Í framhaldi af þeirri skoðun verða mögulegar leiðir skoðaðar.

7. Sundkennsla. Taka sundpróf í 8.bekk, ef þú nærð því þá er sund val í 9. og 10. bekk. Það þarf samt að vera annað hæfnipróf og upprifjun í 10. bekk til að sýna fram á að þú hafir viðhaldið hæfninni. Það þarf að vera kynlaus einstaklings klefi eða útiklefi í öllum sundlaugum og/eða lokaður klefi inni í kynjuðum klefum.

Það er þegar kynlaus klefi í sundlaug Kópavogs. Í sundlauginni í Versölum er einnig klefi sem hægt er að nota í þessum tilgangi. Til stendur að uppfæra þann klefa, vonandi 2023, svo hann nýtist fleirum en aðgengi í dag er takamarkað þar sem aðeins einn aðili eða fjölskylda geta notað klefann í einu.

8. Fá fjármálafræðslu á mið- og unglíngastig í alla grunnskóla í Kópavogi.

Hvetja þarf skóla til að taka samtal við nemendur um hvað vantar í kennslu um fjármálalæsi. Skoða mætti að gera meira með fjármálaleiki í hverjum skóla.

Sérfræðihópar barna

Þar sem Kópavogsbær hefur verið í mikilli vinnu meðal leikskólabarna í tengslum við Réttindaskóla var ákveðið að samnýta þá vinnu sem þar hefur verið unnin og að leikskólabörn væru sérfræðihópurinn í þessum endurnýjunarhring viðurkenningar Kópavogs sem Barnvænt sveitarfélag Unicef. Það er í fullu samræmi við það sem stýrihópur ákvað í fyrsta hring. Þá var meiri fókus á jaðarhópa grunnskólabarna og ekki náðist þá að vinna mikið með yngsta aldurhópnum. Barnþing 2022 náði ekki til þessa aldurshóps og því enn frekari ástæða til að vinna með honum núna, enda mikilvægt að byrja snemma að byggja upp lýðræðislegt umhverfi og styrkja börnin í þátttöku, hlustun og framsetningu þannig að þau geti tekið þátt í uppbyggilegri gagnrýni og endurbótum á samfélaginu okkar.

Fagaðilar leikskólanna sáu um samtölin við börnin og byggðu á efni og leiðbeiningum Réttindaskóla Unicef. Rætt var við börn mismunandi deilda í leikskólunum til að kalla fram viðhorf sem flestra. Aðferðafræðin var nokkuð misjöfn og hópar misstórir, allt frá tveimur börnum upp í tólf saman. Oft sátu þau saman í hring og æfðu sig í að hlusta og svara leiðbeinandi spurningum Réttindaskólanna. Í framhaldinu var unnin samantekt á skoðunum leikskólabarnanna sem var svo nýtt í aðgerðaáætlanir innan þátttakandi leikskóla og í aðgerðaáætlun Barnvæns sveitarfélags eins og við á.

„Þá myndi ég bara hjálpa honum³“

Í umræðum um hvort leikskólinn sé góður staður fyrir öll börn kom stundum fram að svo sé ekki. Hjólastólar taki pláss sem sé ekki alltaf til staðar og því gæti verið keyrt yfir tær annarra barna. Það væri heldur ekki auðvelt að fara allstaðar um á hjólastól, til dæmis vegna þess að það væri enginn rampur. Þá gætu börn í hjólastól „klesst á og farið að gráta“ eða einhver sem er að hjóla og horfa til hliðar keyrt óvart á þann sem er blindur. Í sumum leikskólum töldu börnin skólann góðan fyrir öll börn og nefndu dæmi

³ Orð leikskólabarns í umræðum um jafnræði barna.

sér til stuðnings um að barn sem sjái illa í þeirra leikskóla fái stuðning og annað barn með downs heilkenni taki þátt í leikjunum með þeim.

Börnin voru lausnarmiðuð og tilbúin til að hjálpa þeim sem þurfa á aðstoð að halda og að blind börn gætu komið með hunda til að hjálpa sér að fara um. Börnin eru almennt viljug til að hjálpa þeim sem minna mega sín og nefndu sem dæmi að hjálpa þeim sem eru fátækir eða veikir. Hjálpssemi gagnvart öðrum börnum væri eitt af því sem þau séu að læra um varðandi réttindi barna.

„....ég er bara leiður og sorgmæddur þegar einhver meiðir mig“⁴

Börnin voru sammála um að ekki ætti að meiða aðra en að stundum væru börn að rífast um eitthvað og fara að gráta og að stundum væri hreinlega ráðist á mann út af engu. Mest virðist þó vera um að tekist sé á um dót og að það þurfi að læra að tala saman, skiptast á og reyna að vera sanngjörn og góð hvert við annað. Þá er stundum verið að skilja útundan en börnin sammæltust um að það yrði að hjálpa þeim börnum sem eru að skilja útundan svo þau hætti þessu og líka að þau átti sig á að þau geti ekki alltaf ráðið öllu.

Börn vilja gjarnan ráða meiru og taka þátt í undirbúningi við verkefni eða annað starf þó þau ættu stundum erfitt með að segja hverju þau myndu helst vilja ráða meira um. Barnaráð eða réttindaráð barna verða því kjörinn vettvangur fyrir börn til að taka raunverulegan þátt í leikskólastarfinu. Í slíkt starf væri hægt að velja með slembiúrtaki (draga miða úr íláti). Birtingarform aukinnar þátttöku þeirra var til dæmis áhugi á að taka þátt í því hvað sé í matinn.

Þótt þekking margra leikskólastarfsmanna sé mikil á Barnasáttmálanum má alltaf bæta þekkinguna bæði meðal barna, starfsfólks og foreldra. Margir leikskólanna hafa lengi tekið þátt í Vináttuverkefni Barnaheilla og hefur það reynst vel. Gott er að nýta þann vettvang enn betur og meta árangur af því starfi svo sem með því að spyrja börnin hvort börn séu góð við hvort annað í leikskólanum og bera saman milli ára. Kópavogsbær mun halda áfram að leggja áherslu á að leikskólar bæjarins verði Réttindaskólar og styðja við það starf á grundvelli þarfa hvers leikskóla.

Álag á börnum:

Þar sem börn, sérstaklega börn sem komin eru í framhaldsskóla, hafa í rýnihópasamtölum (fyrri stöðugreining) talað um álag og gjarnan sett það í samhengi við launaða vinnu, var ákveðið að rétt væri að gera könnun á álagi á börnum. Könnunina átti að gera haustið 2020 en vegna covid var henni frestað.

Þar sem bærinn var að fara af stað með könnun meðal grunnskólabarna haustið 2022 vegna viðhalds viðurkenningar Unicef sem Barnvænt sveitarfélag, var ákveðið að setja nokkrar spurningar um álag með í þá könnun. Þar sem áhugi var á að reyna að átta sig á því hvort þátttaka í launaðri vinnu gæti haft áhrif á námsárangur barnanna, mældan

⁴ Orð leikskólabarns í umræðum um stríðni og einelti.

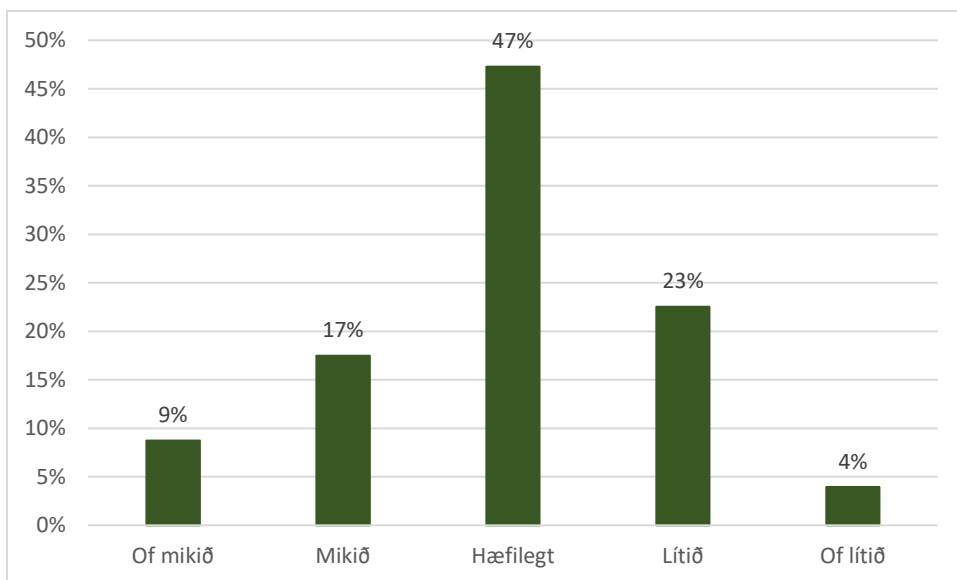
með einkunnagjöfinni frá D til A (hæst), var jafnframt spurt um einkunnir í nokkrum námsgreinum.

Spurt var hvort börnin upplifi mikið álag vegna eftirfarandi þátta:

- Heimanáms
- Skólanáms
- Heimilisstarfa
- Íþróttæfinga
- Annarra tómstunda og félagsstarfa
- Launaðrar vinnu

Hæst skorar álag vegna skólanáms þar sem 39% svarenda segist upplifa mikið eða of mikið álag vegna skólanámsins. Þar á eftir komu íþróttæfingarnar þar sem 30% sögðu upplifa mikið eða of mikið álag vegna íþróttæfinga.

Upplifun álags vegna heimanáms var lægra (26%) en um 47% barnanna segja það hæfilegt:

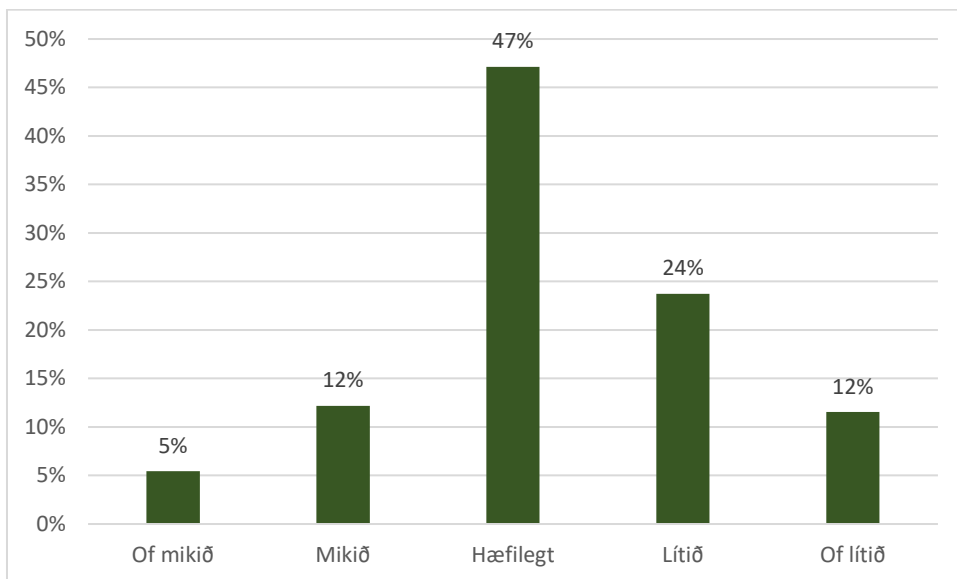
Mynd 16: Spurning: Hversu mikið álag upplifir þú vegna heimanáms?

60% barna sem svöruðu á ensku töldu heimanámið hæfilegt. Þetta verður að teljast nokkuð eðlileg normaldreifing enda barnahópurinn fjölbreyttur.

Álag vegna launaðrar vinnu og einkunnir nemenda

Til að öðlast skilning á því hvort álag vegna launaðrar vinnu geti mögulega haft áhrif á námsárangur barna var spurt um einkunnir nokkurra námsgreina en hér látum við duga að skoða mögulegt samband við stærðfræði.

Þegar kom að spurningu um launaða vinnu sagði 63% svarenda að spurningin ætti ekki við sem túlka má þannig að flest börnin séu ekki í launaðri vinnu. Af þeim 37% sem eftir standa telur tæpur helmingur álag vegna launaðrar vinnu þeirra „hæfilegt“, sjá mynd 17:

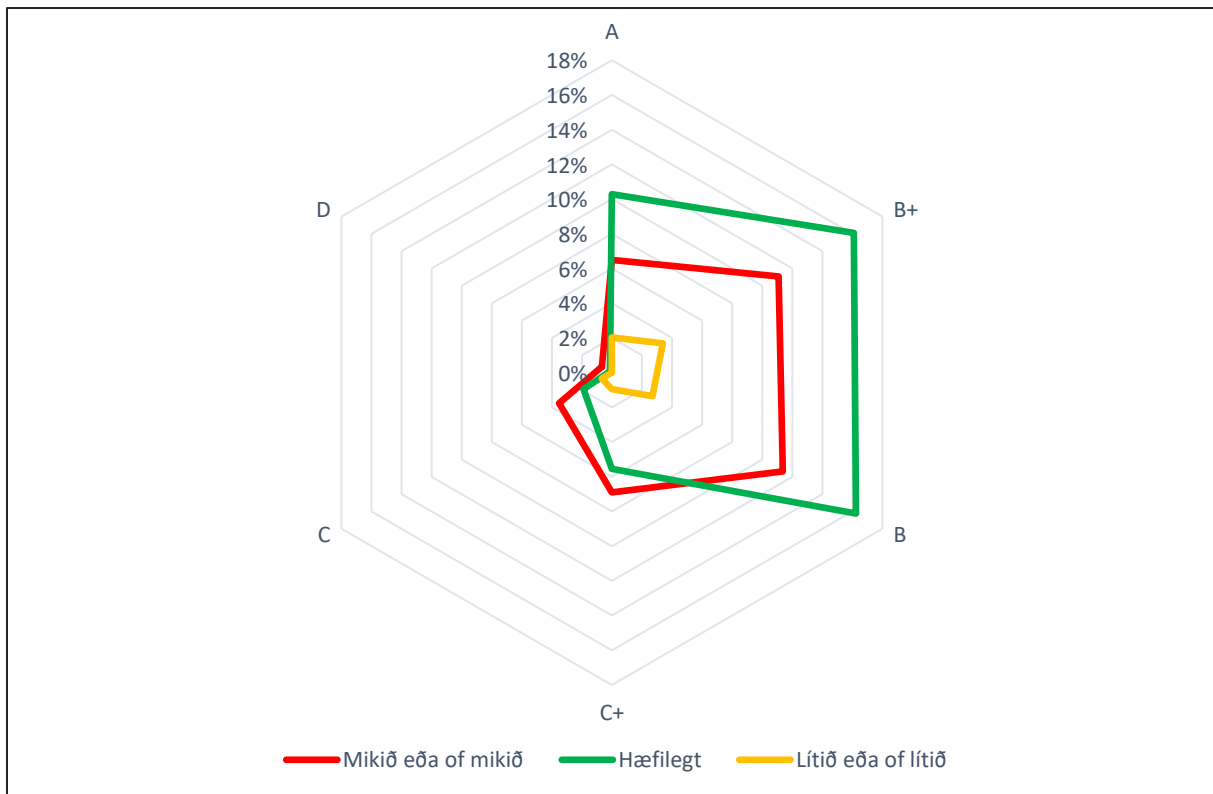
Mynd 17: Spurt var um álag vegna launaðrar vinnu.

Í þessari könnun voru það einungis 15 börn sem upplifa of mikið álag vegna launaðrar vinnu. Sé námsárangur þessara 15 barna skoðaður kemur í ljós að helmingur þeirra er með B/B+/A sem einkunn í stærðfræði og helmingur með D/C+/C. Vegna lítills fjölda er ekki hægt að draga neinar almennar ályktanir af þessum niðurstöðum en varðandi þennan tiltekna hóp svarenda mætti segja að í helmingi tilfella þá komi álag vegna launaðrar vinnu ekki niður á námsárangri barnanna, þar sem lítið er sem svo á að einkunn frá B og hærra sé góður námsárangur.

Ekki er hægt að fullyrða að álag vegna launaðrar vinnu sé að hafa neikvæð áhrif á námsárangur helmingi barnanna þar sem svo margt annað hefur áhrif. Álag og námsárangur gæti verið áhugavert að skoða frekar en til þess að gera það þarf mun stærri rannsókn þvert á sveitarfélög. Unicef gæti mögulega leitt slíka rannsókn. Heppilegra væri þó að slík rannsókn yrði gerð meðal framhaldsskólanemenda þar sem það voru helst þeir nemendur sem töluðu um álag í fyrra stöðumati. Ekki er hægt að einkorða rannsókn á framhaldsskólanemendum við eitt sveitarfélag þar sem börn fara í framhaldsskólana milli sveitarfélaga á höfðaborgarsvæðinu og jafnvel víðar.

Álag vegna skólanáms og einkunnir nemenda

Þar sem upplifað álag var hvað hæst í tengslum við skólanám var einkunnamunstur barnanna skoðað í samhengi við upplifun þeirra á álagi þar sem hópnum hefur verið skipt í þrjá hópa eftir svörum; a) mikið eða of mikið álag vegna skólanáms, b) hæfilegt álag vegna skólanáms og c) lítið eða of lítið álag vegna skólanáms.

Mynd 18: Hlutfall nemenda sem fá einkunnir frá D-A í stærðfræði eftir því hversu mikið álag þau upplifa af skólanámi. Einkunnir gefnar í tölustöfum þar sem A er hæst.

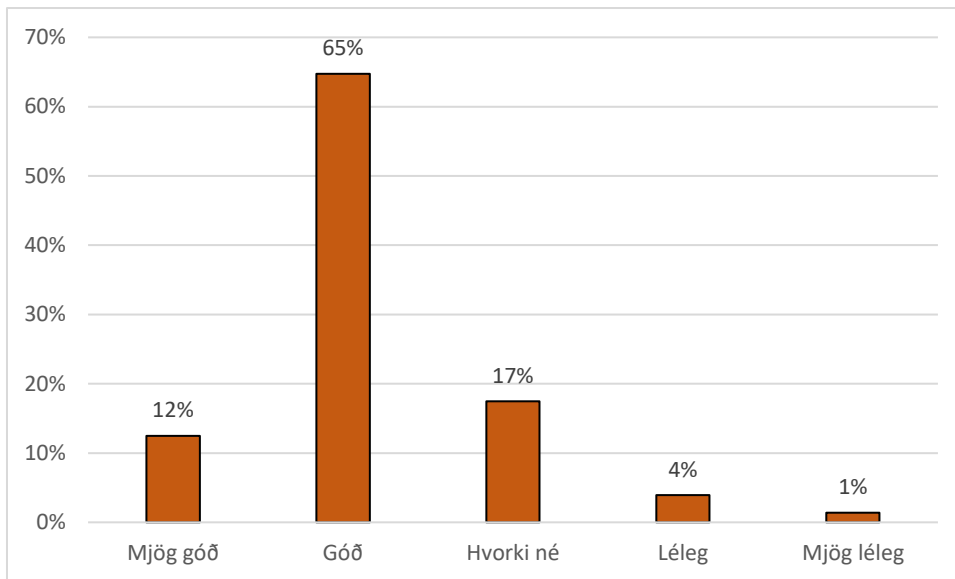
Eins og sjá má á mynd 18 er einkunnadreifingin nokkuð svipuð hjá öllum hópunum. Þannig er ekki hægt að fullyrða að álagið vegna skólanáms, hjá þeim börnum sem þátt tóku í könnuninni, sé beintengt einkunnagjöf í stærðfræði barnanna.

Ekki er talin ástæða til að skoða þetta frekar hjá grunnskólabörnun í Kópavogi en áhugavert væri að skoða þessar tengingar hjá börnum í framhaldsskólum þvert á sveitarfélög.

Vinnuaðstaða

Þar sem ekki náðist að kanna viðhorf barna til vinnuaðstöðu í skólanum vegna covid, eins og stefnt var að í síðustu aðgerðaáætlun, var ákveðið að spyrja nokkurra spurninga í viðhorfsskönnuninni sem keyrð var í tengslum við nýtt stöðumat.

77% barna telja vinnuaðstöðu sína góða eða mjög góða, 17% hvorki né og 5% lélega eða mjög lélega.

Mynd 19: Spurning: Hvernig finnst þér vinnuaðstaða vera í skólanum þínum?

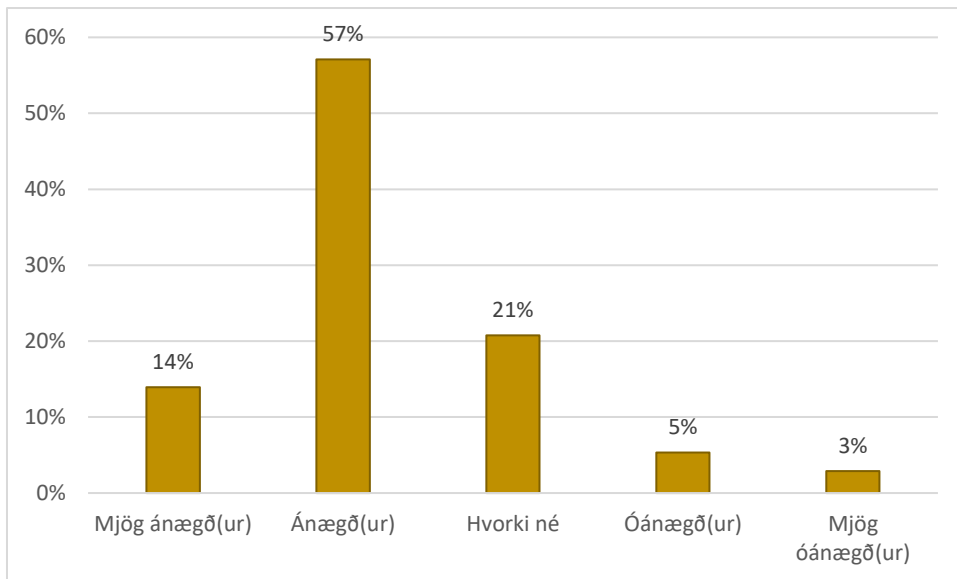
Börnin voru spurð hvort eitthvað mætti betur fara varðandi vinnuaðstaðu þeirra í skólanum. Ekki er hægt að leggja hér fram tæmandi lista af þeim efnislegu atriðum sem börnin nefndu en oftast var talað um að stólarnir mættu vera betri. Nokkrir nefndu betri baðherbergi og aðeins meira „kósí“ stofur. Ein athugasemd kom um að það mætti bæta við klósettum fyrir kynsegin fólk. Loks var maturinn gjarnan nefndur og að gott væri ef börnin mættu hafa meiri áhrif á matseðilinn. Vatn á ganginn var nefnt einu sinni.

Það sem var þó oftast nefnt var hávaði og lítil friður til náms. Algengar athugasemdir voru:

- „minni læti og meiri þögn“
- „fá betri vinnufrið“
- „haft meiri þögn“
- „minni læti / einbeita sér“
- „það mættu vera minni læti“
- „meira hljóð í tímum“
- „Mér finnst að það vantar stofu fyrir frið“
- „Ég væri til í að hafa svona vinnuherbergi, þar sem þetta er bara svæði sem er hljóðlaus og maður getur náð að vinna í friði.“

Eins var nefnt að minnka mætti ofbeldi, slagsmál og ljót orð og hafa meiri gæslu í útivist. Vera meira góð við hvort annað. Eitt barn nefndi „Hætta að stríða með því hvernig húðlit ég er með“.

Spurt var hvort börnin væru ánægð með skólalóðina. 71% segjast ánægð eða mjög ánægð, 21% hvorki né og 8% óánægð eða mjög óánægð. Þegar spurt var hvað mætti betur fara nefndu nokkrir fleiri leiktæki, nokkrir nefndu skólahreystivöll, nokkrir aparólu og nokkrir nefndu að fá frekar gervigrasvöll en malarvelli.

Mynd 20: Spurning: Ertu ánægð(ur) með skólalóðina?

Þessar niðurstöður benda til þess að almennt séu börn ánægð með vinnuaðstæður sínar og skólalóðirnar. Því verður ekki sett fram sérstök aðgerð hvað þetta varðar í næstu aðgerðaáætlun Kópavogsbæjar, nema „Okkar skóli“. Aðgerðin „Okkar skóli“ gerir börnum kleift að ráðstafa fé til að hafa áhrif á vinnuaðstæður í skólanum sínum. Í „Okkar skóla“ eru það börn sem ráða sjálf hvernig tiltekinni upphæð er ráðstafað til að gera skólann þeirra betri. Þetta gildir fyrir bæði leikskóla og grunnskóla.

Skoða þarf vel athugasemdir barnanna um hávaða í skólunum og verða þessar ábendingar barnanna, sem og aðrar ábendingar sendar til allra skólanna með óskum um að skoða þessar ábendingar og bregðast við innan hvers skóla.

Samantekt stöðumats

Hér líkur umfjöllun um umfangsmikið stöðumat Kópavogsbæjar þar sem reynt er að rýna mál frá mismunandi sjónarhornum. Ljóst er að ýmislegt hefur áunnist í fyrsta hring bæjarins sem Barnvænt sveitarfélag. Enn er þó af nógu að taka í samstarfi okkar um að virða réttindi barna samkvæmt Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna. Líta þarf á barnahópinn sem heild og fagna góðum árangri og líðan fjölmargra barna sem eru að standa sig vel og eru alveg til fyrirmyndar í námi, íþróttum og félagsstörfum á sama tíma og muna þarf eftir jaðarhópum þar sem eru börn sem þurfa sérstaka aðstoð og umhyggju.

Verkefnið Barnvænt sveitarfélag er viðvarandi en með takmarkaðar auðlindir bæði í mannafla og fé þarf að forgangsraða og ekki hægt að ráðast á alla veikleika á sama tíma þótt mikilvægt sé að gera sér grein fyrir því hvar veikleikarnir liggja. Þá breytist samfélagið stöðugt og nýjar áskoranir koma upp sem þarf að taka mið af.

Við gerð aðgerðaáætlunar eru ýmis verkefni sem verður ráðist í en auk þeirra sem þar koma fram þarf að bæta kynningar á nefndum og ráðum innan skólanna, t.d. kynningu á ungmennaráði og verður því komið á framfæri við rétta aðila. Þá þarf stöðugt að efla þekkingu á réttindum barna og gerum við ráð fyrir að með auknum fjölda Réttindaskóla náum við að auka þekkinguna til muna auk þess sem fræðsluefni frá Unicef - Akademia muni gagnast vel.

Í viðhorfskönnuninni kom fram almenn ánægja með skólana og skólalóð en hugmyndum barnanna varðandi endurbætur verður komið til stjórnenda viðeigandi sviða og til allra grunnskólanna.

Eitt af því sem Kópavogsbær hefur ekki undirbúið er „Barnvænt hagsmunamat“ (Child impact assessment). Við vitum þó að þetta er mikilvægt verkfæri og stefnum á að þróa það í þriðja hring verkefnisins Barnvænt sveitarfélag. Kópavogsbær er að vinna með verkefnið Lýðheilsumat sem nýtist líka börnum og getur vonandi gefið okkur reynslu sem við getum byggt á þegar við hefjum þróun á Barnvænu hagsmunamati.

Almennt er mikilvægt að leggja áherslu á gagnkvæma virðingu, sleppa ljótu orðunum og vinna saman í að byggja upp jákvætt og sterkt samfélag þar sem allir geta fengið tækifæri til að blómstra á sínum forsendum. Þetta verður haft að leiðarljósi við gerð aðgerðaáætlunarinnar sem jafnframt mun styðjast við niðurstöður stöðumats.